

جامعه پیر و افزایش هزینه‌های سلامت

در جوامع مبتلا به پیری، با توجه به افزایش تعداد سالمندان، بخشی از وقت و هزینه خانواده صرف مراقبت از این گروه می‌شود. این پدیده که توسط موسسه RAND نیز پیش‌بینی شده است، تمایل خانواده‌ها به فرزند بیشتر را کاهش می‌دهد و در نتیجه بحران پیری جامعه را تشدید می‌کند. با توجه به اینکه سالمندان بیش از دیگران به بیماری‌های مزمن مبتلا می‌شوند، از پرهزینه‌ترین افراد برای نظام سلامت و بیمه هستند.

مطالعات انجام‌شده نشان می‌دهد با ورود به دوره سالمندی، هزینه‌های درمانی روند تصاعدی پیدا می‌کند و گاه هزینه سلامت و درمان دو سال آخر عمر با هزینه مابقی زندگی برابری می‌کند (۳). در صورتی که سالخورده‌گان درصد بزرگی از جامعه را تشکیل دهند، به این معنی است که به همین نسبت، هزینه‌های بهداشتی درمانی افزایش می‌یابد.

فرزندآوری بهترین راه پیشگیری از افزایش هزینه سلامت

کشورها برای کاهش اثرات این پیامدها، اقداماتی انجام می‌دهند، از جمله تغییر قوانین مهاجرت برای جذب نیروی کار از سایر کشورها، افزایش سن بازنشستگی تا ۱۵ سال بیشتر و افزایش حق بیمه که هر کدام با انتقاداتی مواجه است. در نقطه مقابل طیف دیگری از این سیاست‌ها، بسته‌های تشویقی افزایش فرزندآوری برای جلوگیری از تشدید و تکرار بحران سالخورده‌گی است که بیش از سایر سیاست‌ها مورد استقبال عمومی قرار می‌گیرد.

ایران به دلیل کاهش نرخ باروری با مسئله پیری جمعیت مواجه است که طبق گزارش مرکز جمعیت سازمان ملل، دچار رشد پیری جمعیت سریع و گسترده شده است این در حالی است که ۸/۱ درصد از جمعیت کشور را سالمندان بالای ۶۰ سال تشکیل داده‌اند. یکی از راه‌حل‌های اصلی کاهش اثر پیری جمعیت در ایران افزایش نرخ باروری است، نرخ باروری نشان‌دهنده میانگین تعداد فرزندان یک مادر است که این شاخص از ده سال قبل به زیر حد اخطار نزول کرده و هم‌اکنون رقم ۱/۹ را دارد و باید به بیش از ۲/۱ برسد. به هر میزان که این شاخص از ۲/۱ بیشتر شود، اثر پیری جمعیت در آینده کمتر می‌شود.

(۱) تعداد فرزندان که به‌طور متوسط هر یک از زنان جامعه در طول عمر خود به دنیا می‌آورند

(۲) Low Fertility and Population Ageing – Causes, Consequences and Policy Options

(۳) سالمندی در ایران ۱۴۱۰: هشدار برای نظام سلامت، ستار رضایی، فصلنامه طب و تزکیه، ۱۳۹۲

صادق دباغ

ژاپن: پرداخت یارانه به خانواده‌ها تا پایان دوره دبیرستان فرزندان

ژاپن یکی از پیرترین کشورهای جهان است، این کشور نیز در سال ۲۰۱۲ «قانون کمک‌هزینه فرزندآوری» را به اجرا گذاشت که هدف آن کمک به رشد سالم کودکان از طریق پرداخت کمک‌هزینه نگهداری است. نرخ باروری در ژاپن رقم بسیار پایین ۱،۴۳ است که با اتخاذ سیاست‌های تشویقی جدید، از سال ۲۰۰۴ روندی افزایشی داشته است. طبق قانون کمک‌هزینه فرزند به خانواده‌های با درآمد کم‌تر از ۹،۶ میلیون ین تا پایان دوره دبیرستان فرزندان به‌طور میانگین ده تا پانزده هزار ین یارانه تعلق می‌گیرد.

حمایت‌ها به خانواده‌های کم‌درآمد محدود نمی‌شود و به خانواده‌های با درآمد بالاتر هم ماهانه پنج هزار ین به ازای هر فرزند پرداخت می‌شود. همچنین زنان شاغل، هنگام بارداری و شیردهی تا چهارده ماه از مرخصی بهره‌مند می‌شوند که شش ماه آن با حقوق است.

به گفته کارشناسان اگر روال پیری جمعیت در این کشور ادامه داشت، سال ۳۰۱۱ دیگر در ژاپن کودک زیر ۱۵ سال وجود نمی‌داشت.

فرانسه: از پرداخت یارانه به نوزادان تا حمایت از خانواده

فرانسه نیز از سال ۲۰۱۱ تصمیم گرفت نرخ باروری را از ۲،۰۱ به ۲،۰۵ برساند، به این منظور سالیانه حدود چهار درصد از تولید ناخالص ملی (GDP) را در راستای حمایت از خانواده و فرزندآوری هزینه کرده است، برای تحقق این سیاست‌ها با تولد هر نوزاد، ۹۱۲ یورو به والدین او پرداخت می‌شود، پس‌از آن خانواده‌ها تا بیست‌سالگی هر فرزند ماهانه حدود ۱۶۰ یورو یارانه دریافت می‌کنند که این میزان برای اقشار کم‌درآمد ۸۱۲ یورو است و علاوه بر این دولت ۵۰ تا ۱۰۰ درصد هزینه مراقبت و آموزش خردسالان را تا ۵ سالگی برعهده دارد. به‌علاوه یارانه آموزش دبستان، یارانه مسکن و یارانه ترک شغل برای نگهداری از فرزند که ماهانه بالغ بر ۱۶۰۰ یورو است به خانواده‌ها پرداخت می‌شود و به هرکدام از پدر و مادرهای فرانسوی، در مدت بارداری و شیردهی مادر، به ازای هر فرزند سه سال مرخصی تعلق می‌گیرد که شش ماه آن برای مادران با دریافت کامل حقوق است.